

Bożena Grochmal-Bach

WPROWADZENIE

W wielu krajach na świecie podejmowano szereg prac badawczych nad funkcyjowaniem jednostek niepełnosprawnych. Aktualnie inicjuje się w Polsce próbę przebudowy systemu kształcenia specjalnego i wyłonienia określonych grup dzieci o podobnych właściwościach, ważnych z punktu widzenia rewalidacji i edukacji.

Istnieje bowiem potrzeba nowej klasyfikacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej a integracyjne działania terapeutyczne i rewalidacyjne muszą opierać się na wszechstronnej diagnozie biopsychospołecznej.

Wielokierunkowy rozwój i doskonalenie kształcenia specjalnego powinno być oparte o przedszkolną, szkolną i zawodową rewalidację osób niepełnosprawnych. Koncepcje rewalidacji pozostają w ścisłym związku ze służbami socjalnymi i z zapleczem rehabilitacji leczniczej. U osób kształcących dzieci z odchyleniami od normy bardzo często spotyka się objawy obniżenia energii i efektywności działań.

Kolejny zeszyt dotyczący problematyki rewalidacji dzieci zawiera referaty, przedstawione w maju 1988 r. w ramach konferencji naukowej "Aktualne trendy w pedagogice specjalnej w Polsce i na świecie (25 lat w służbie dzieciom specjalnej troski)".

Zeszyt obejmuje dwie grupy tematyczne: psychopedagogiczne i społeczne problemy w rewalidacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz kształcenie i wychowanie dzieci i młodzieży z zaburzeniami narządu słuchu.

W pierwszej części, na wstępie, znajdują się dwie prace, omawiające zmiany systemu kształcenia specjalnego w Polsce oraz "syndrom wypalania się" nauczycieli szkół specjalnych. W opracowaniu o autorewalidacji próbuje się odnaleźć podejście aktywizujące do wychowanka, inicjować ten proces oraz uczestniczyć w jego przebiegu. W dalszych dwóch pracach omawiana jest ontogeneza fonologicznego systemu dziecka oraz pewne wybrane cechy osobowości osób, będących nauczycielami szkół specjalnych. Społeczny charakter aktywności młodzieży przewlekle chorej wiąże się również ze specyficznym deficytem neuropsychologicznym, który omawia p. Etewanon. Następną pracą traktuje o aktywności dzieci chorych - ważnej dla procesu dydaktyczno-wychowawczego. W aspekcie pedagogicznym omówiono reakcje nerwicowe u dzieci, zarówno w procesie profilaktyki jak i rewalidacji. Kolejne opracowanie przedstawia problem grup wychowawczych w placówkach sanatoryjnych. Następne dwa artykuły omawiają rozwój umysłowy dzieci chorych na schorzenia narządu oddechowego, jak również interakcje społeczne w środowisku rodzinnym i w szkole. W wycofywaniu się młodzieży w sytuacjach trudnych, o kształtowaniu się poczucia zależności, uległości i egocentryzmu u młodzieży z defektem narządu ruchu przy mózgowym porażeniu dziecięcym pisze autorka kolejnej pracy. O rehabilitacji edukacyjno-zawodowej oraz o problemach wyboru zawodu u młodzieży niepełnosprawnej traktują dwie ostatnie prace z tej grupy tematycznej.

W grupie tematycznej związanej z uszkodzeniami narządu słuchu zaprezentowano problemy nauczania początkowego oraz integrację dzieci z wadą słuchu w szkole podstawowej masowej. Równocześnie przedstawiono stosunek dzieci zdrowych do

niesłyszących rówieśników. Następna praca opisuje działania językowe dziecka głuchego w aspekcie współczesnej glottodydaktyki. Również przedstawiono zaburzenia związków paradygmatycznych w nazywaniu i rozumieniu u dzieci głuchych. Kolejna praca omawia rozwój fizyczny i cechy motoryczności u dzieci głuchych w Polsce. W stymulacji rozwoju dzieci głuchych na letnich obozach harcerskich preferowano działanie angażujące aktywność ruchową oraz spostrzeganie wzrokowe. Osobno przedstawiono rewalidację dziecka niedosłyszącego w Poradni Wychowawczo-Zawodowej oraz wychowanie seksualne młodzieży głuchej. Nauczyciele młodzieży głuchej napotyka- ją na znacznie większe trudności w nauczaniu przedmiotu "Przysposobienie do życia w rodzinie" ze względu na specy- ficzne cechy młodzieży głuchej: niedojrzałość emocjonalno- -intelektualną, trudności językowe i brak pomocy naukowych. Ostatnia praca z drugiej grupy tematycznej omawia zainte- resowania zawodowe i wiedzę o zawodach młodzieży głuchej.

Oddając w ręce Czytelników prace dotyczące teoretycz- nych i praktycznych problemów dzieci i młodzieży niepełno- sprawnej mamy nadzieję, że spotkają się one z zycziwym zainteresowaniem.